

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ

І.А. Юр'єва, к.е.н, доцентка

М.О. Юр'єв, студент

Національний Технічний Університет
«Харківський Політехнічний Інститут», Харків

Сучасні виклики сталого навколишнього середовища потребують повної ревізії та удосконалення відомих систем, формування нових інноваційних соціальних та економічних стратегій. Впровадження в життя будь-яких нових технологій, зокрема цифрових потребує змін на соціально-економічному, техніко-організаційному та екологічному рівнях. Не менш важливими є і соціально-економічні наслідки цифровізації. Витіснення цифровими технологіями людини з промисловості, сільського господарства, сфери послуг не може не мати системних наслідків. Сучасний глобальний ринок праці – це складна багатокomпонентна та динамічна система, що піддається перманентному впливу інформаційних технологій, що тягне за собою зміни у змісті соціальної відповідальності, процесу праці, його організації, структурі зайнятості, соціально-трудова відносинах. Виникають ризики, які стають фундаментом принципово нової сучасної економіки (knowledge-based economy), основою конкурентоспроможності країн, де створюються нові проривні технології надвисокого рівня (high-tech). Цифровізація (англ. digitalization) стає найважливішим фактором економічного зростання економіки будь-якої країни і взагалі є сучасним трендом розвитку зі своїми критеріями та показниками. В Європі існує індекс, який відстежує еволюцію держав-членів ЄС в галузі цифрової конкурентоспроможності. Digital Economy and Society Index (DESI) – це зведений індекс, який узагальнює відповідні показники з ефективності

цифрових технологій. DESI охоплює п'ять основних сфер: зв'язок: ступінь доступу до широкосмугового інтернету та якості його обслуговування; людський капітал: рівень цифрових навичок населення, а також інвестиції в цифрову освіту; використання інтернету: поширеність використання інтернету для різних цілей, таких як навчання, робота і спілкування; інтеграція цифрових технологій: використання цифрових технологій у бізнесі та публічних послугах; цифрові державні послуги: доступність і якість цифрових державних послуг. В Україні затверджено перелік показників Індексу цифрової економіки та суспільства (Digital Economy and Society Index, DESI), а також порядок збору та обміну даних щодо показників на основі методології ЄС. Кожен із цих показників оцінюється за шкалою від 0 до 100, а загальний індекс DESI розраховується як середнє арифметичне з вищезазначених п'яти показників.

DESI вперше був опублікований у 2014 році. У 2022-му найвищий показник DESI мала Данія (60,2), а найнижчий – Румунія (39,8). Найбільш успішно запроваджують діджиталізацію, здійснюють цифрові трансформації такі країни, як: Фінляндія, Швеція, Данія, Нідерланди. Найбільших успіхів у 2019–2023 рр. країни ЄС досягнули в сфері оцифрування державних послуг, а також диверсифікації діяльності громадян в інтернеті (використання Інтернету). Найчастіше цифрову економіку визначають як економіку, яка базується на мережевому використанні цифрових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), хоча, незважаючи на те, що термін «цифрова економіка» з'явився ще понад 20 років тому, до цього часу в світі загальноприйнятого і гармонізованого її визначення немає, не вистачає достовірних статистичних даних про її ключові компоненти та аспекти. Більше того, в іноземних джерелах акцент робиться на технологіях взаємодії економічних агентів, вводяться поняття віртуального або «гібридного світу», що є результатом злиття реального та

віртуального світів, де можливість здійснення всіх «життєво необхідних» дій відчувається в реальному світі через віртуальний. Поряд із цим цифрову економіку розглядають і як господарську діяльність, у якій ключовим фактором виробництва є дані в цифровому вигляді або діяльність зі створення, поширення й використання цифрових технологій та пов'язаних із ними продуктів і послуг. Останнім часом з'явилося ще одне тлумачення даного терміну, відповідно до якого цифрова економіка — це доповнення до реальної економіки. Включення України до DESI допоможе реалізувати державний потенціал цифрової конкурентоспроможності, що дасть змогу відстежувати прогрес країни в напрямі цифрової економіки, а також порівнювати власний шлях із цифровими економіками ЄС. DESI щорічно публікується Єврокомісією й вимірює прогрес держав-членів ЄС у досягненні цілей Програми цифрового десятиліття ЄС до 2030 року. Ключові елементи DESI відповідають цифровим цілям ЄС: безпечна та стійка цифрова інфраструктура, цифрові навички, цифровізація бізнесу та публічних послуг. Процес включення України до DESI залежить від спроможності регулярно надавати Єврокомісії необхідні статистичні дані, які зібрані відповідно до вимог ЄС. Отже розвиток сучасної економіки, заснованої на використанні новітніх технологій, створенні нових матеріалів, аналізі великих масивів даних, розробці нових систем управління призводить до зміни принципів конкурентних відносин. Конкурентна боротьба вийшла за межу традиційних уявлень про суперництво на існуючих ринках. Дедалі більше її уявляють як спосіб формування нових ринків товарів, послуг, технологій систем управління. На базі нових можливостей цифрових платформ вона змінює уявлення й розуміння сутності економічної безпеки людини, суспільства, породжуючи нові загрози та виклики для учасників суспільно-політичних і правових процесів та зв'язків.